

Bu belgenin resmi olmayan çevirisi Türkiye'de Ceza Adalet Sisteminin Güçlendirilmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesi için Yargı Mensuplarının Kapasitesinin Artırılması projesi kapsamında Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından ortak finanse edilmiştir. Çeviri resmi çeviri olmayıp, çevirmenin yegâne sorumluluğu altındadır.

Hâkimlerin: bağımsızlık, etkinlik ve sorumluluğu hakkında Üye Devletlere yönelik CM/Rec (2010) 12 sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı

(17 Kasım 2010 tarihinde Bakan Vekillerinin 1098. Toplantısında Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilmiştir)

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 15.b maddesi uyarınca,

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin (bundan böyle "Sözleşme", ETS No. 5 olarak anılacaktır) "Herkesin, davasının, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahip olduğunu" öngören 6. maddesini ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ilgili içtihadını göz önünde tutarak;

Kasım 1985'te Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylanan Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığı Temel İlkelerini göz önünde tutarak;

Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyinin (CCJE) görüşlerini, Avrupa Adalet Etkinliği Komisyonunun (CEPEJ) çalışmalarını ve Avrupa Konseyinin çok taraflı toplantıları çerçevesinde hazırlanan Hâkimler Statüsüne İlişkin Avrupa Şartı'nı göz önünde tutarak;

Yargı görevlerini yerine getirirken hâkimlerin, insan haklarının ve temel özgürlüklerin korunmasının sağlanmasındaki rolünün önemini kaydederek;

Hukukun üstünlüğünün ayrılmaz bir parçası olan ve hâkimlerin tarafsızlığı ve yargı sisteminin işleyişi bakımından vazgeçilmez bir unsur olan hâkimlerin bağımsızlığının geliştirilmesini temenni ederek;

Yargı bağımsızlığının herkes için adil yargılanma hakkını güvence altına aldığı ve dolayısıyla, hâkimler için bir ayrıcalık olmadığı, fakat herkesin adalet sistemine güven duymasını sağlayarak, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı gösterilmesinin bir güvencesi olduğunun altını çizerek;

Etkin ve adil bir hukuk sistemi sağlanması ve hâkimlerin kendilerini, yargı sisteminin işleyişine aktif olarak adanmalarının teşvik edilmesi amacıyla hâkimlerin konumlarının ve yetkilerinin güvence altına alınması ihtiyacının bilincinde olarak;

Tüm kişilerin çıkarlarının korunması amacıyla, yargı sorumluluklarının, görevlerinin ve yetkilerinin uygun şekilde kullanılmasını sağlama ihtiyacının bilincinde olarak;

Yargı kurumlarının, hukukun üstünlüğüne uygun şekilde örgütlenmesi ile ilgili olarak Üye Devletlerdeki çeşitli deneyimlerden ders çıkarmayı temenni ederek;

Hukuk sistemlerinin, anayasal tutumların ve güçler ayrılığına ilişkin yaklaşımların çeşitliliğini göz önünde tutarak;

Bu Tavsiye Kararı'nda yer alan hiçbir şeyin Üye Devletlerin anayasaları ya da hukuk sistemleri tarafından hâkimlere verilen bağımsızlık güvencesini azaltmayı amaçlamadığını kaydederek;

Bazı Üye Devletlerin anayasaları ya da hukuk sistemleri ile, bu Tavsiye Kararı'nda "yargı konseyi" olarak atıfta bulunulacak olan bir konsey kurulduğunu kaydederek;

Ortak bir yargı kültürünün gelişmesinin teşvik edilmesi amacıyla farklı Üye Devletlerin yargı makamları ile bireysel olarak hâkimleri arasındaki ilişkileri geliştirmeyi arzu ederek;

Hâkimlerin bağımsızlığını ve etkinliğini artırmak, sorumluluklarını güvence altına almak ve daha etkin kılmak ve bireysel olarak hâkimler ile genel anlamda yargının rolünü güçlendirmek için gerekli tüm tedbirlerin artırılması amacıyla Hâkimlerin: bağımsızlık, etkinlik ve sorumluluğu hakkında [Rec\(94\)12](#) sayılı Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı'nın, büyük oranda güncellenmesi gerektiğini göz önünde bulundurarak;

Üye Devletlerin hükümetlerine, [Rec\(94\)12](#) sayılı Tavsiye Kararı'nın ekinde yer alan ve yukarıda belirtilen Tavsiye Kararı'nın yerini alan hükümlerin, mevzuatlarında, politikalarında ve uygulamalarında geçerli kılmalarını ve hâkimlerin görevlerini bu tavsiyelere uygun olarak yerine getirmelerini sağlayacak tedbirler almalarını tavsiye eder.

[CM/Rec\(2010\)12](#) sayılı Tavsiye Kararı'nın Eki

Bölüm I - Genel unsurlar

Tavsiye Kararı'nın Kapsamı

1. Bu Tavsiye Kararı, anayasal konularla ilgilenenler de dâhil olmak üzere, yargı görevlerini yerine getiren tüm kişiler için geçerlidir.
2. Bu Tavsiye Kararı'nda yer alan hükümler, bağlamdan sadece meslekten hâkimler için geçerli olduğunun net olarak anlaşıldığı hâller dışında, meslekten olmayan hâkimler için de geçerlidir.

Yargı bağımsızlığı ve korunması gereken düzey

3. Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtildiği üzere bağımsızlığın amacı, herkesin, davasının, adil yargılanma yoluyla, sadece yasal gerekçelere dayanarak ve herhangi bir uygunsuz etki olmaksızın karara bağlanması temel hakkının güvence altına alınmasıdır.
4. Bireysel anlamda hâkimlerin bağımsızlığı, bütün olarak yargının bağımsızlığı ile korunur. Bu bakımdan bağımsızlık, hukukun üstünlüğünün temel unsurudur.
5. Hâkimler, davaları, hukuka ve olguları yorumlamalarına uygun olarak, tarafsız bir şekilde karara bağlama konusunda sınırsız özgürlüğe sahip olmalıdır.
6. Hâkimler, görevlerini yerine getirmek, yetkilerini ve mahkemenin saygınlığını korumak için yeterli yetkilere sahip olmalı ve bunları kullanabilmelidir. Kamu kurumları ya da temsilcileri de dâhil olmak üzere bir davayla bağlantılı tüm kişiler, hâkimin yetkisine tabi olmalıdır.
7. Hâkimlerin ve yargının bağımsızlığı, yasal düzeyde sağlanan daha özel kurallarla, Üye Devletlerde anayasada veya mümkün olan en yüksek yasal düzeyde yer almalıdır.
8. Hâkimler, bağımsızlıklarının tehdit altında olduğunu düşündükleri durumlarda, yargı konseyine veya başka bir bağımsız makama başvurabilmelidir ya da etkili başvuru yollarına sahip olmalıdır.
9. Bir dava, geçerli sebepler olmaksızın belirli bir hâkimden alınmamalıdır. Bir davanın hâkimden alınması kararı, objektif, önceden belirlenmiş kriterler temelinde ve yargı içerisinde yer alan bir makam tarafından şeffaf bir usul izlenerek alınmalıdır.

10. Sadece hâkimlerin kendileri, kanunla tanımlandığı üzere, münferit davalarda kendi yeterliliklerine karar vermelidir.

Bölüm II - Dışa bağımsızlık

11. Hâkimlerin dışa bağımsızlığı, hâkimlerin kendi menfaatleri bakımından tanınan bir imtiyaz ya da ayrıcalık olmayıp hukukun üstünlüğünün ve tarafsız adalet arayan ve bekleyen kişilerin menfaatinidir. Hâkimlerin bağımsızlığı, özgürlüğün, insan haklarına saygının ve hukukun tarafsız şekilde uygulanmasının güvencesi olarak düşünülmelidir. Hâkimlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı, tarafların, mahkemeler nezdinde eşitliğinin güvence altına alınması bakımından gereklidir.

12. Hâkimler ve yargı, bağımsızlıklarına hâlel gelmeksizin, mahkemelerin yönetimi ve idaresinde yer alan kurumlar ve kamu makamları ve ayrıca, adaletin etkin ve etkili şekilde tesisini kolaylaştırmak amacıyla görevleri hâkimlerin çalışmalarıyla ilgili olan uzmanlarla yapıcı çalışma ilişkileri sürdürmelidir.

13. Hâkimlerin bağımsızlık ve tarafsızlıklarına saygı gösterilmesi, bunların korunması ve teşvik edilmesi için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.

14. Yasalar, hâkimleri uygunsuz bir şekilde etkilemeye çalışan kişilere karşı yaptırımlar öngörmelidir.

15. Kararlar, gerekçeli ve aleni olarak verilmelidir. Hâkimler, diğer türlü kararlarının gerekçelerini savunmak zorunda kalmamalıdır.

16. Hâkimlerin kararları, yasalarla öngörüldüğü şekilde, kanun yolu veya davanın yeniden açılması dışında herhangi bir gözden geçirmeye tabi olmamalıdır.

17. Genel af, özel af ve benzeri tedbirlere ilişkin kararlar dışında, yürütme ve yasama erkleri yargı kararlarını geçersiz kılacak kararlar almamalıdır.

18. Hâkimlerin kararları ile ilgili yorum yapılması hâlinde, yürütme ve yasama erkleri, yargının bağımsızlığını veya kamunun yargıya olan güvenini sarsacak eleştirilerden kaçınmalıdır. Ayrıca, temyiz niyetlerini belirtmek dışında, hâkimlerin kararlarına uyma istekliliğinin sorgulanmasına neden olabilecek eylemlerden de kaçınmalıdırlar.

19. Yargılama usulleri ve adaletin tesisine ilişkin konular kamu yararına dır. Ancak yargı konularında bilgi edinme hakkı, yargı bağımsızlığının getirdiği sınırlar göz önünde bulundurularak kullanılmalıdır. Mahkemelerin veya yargı konseylerinin ya da diğer bağımsız makamların sorumluluğunda mahkeme sözcülüğü veya basın ve iletişim hizmetlerinin kurulması teşvik edilir. Hâkimler, medya ile ilişkilerinde itidalli davranmalıdır.

20. Hizmet ettikleri toplumun bir parçası olan hâkimler, kamunun güveni olmaksızın adaleti etkili şekilde tesis edemezler. Toplumun yargı sisteminden beklentileri ve işleyişiyle ilgili şikâyetleri konusunda bilgi sahibi olmalıdırlar. Buna, yargı konseyleri ya da diğer bağımsız makamlar tarafından kurulan, söz konusu geri bildirimlerin alınmasına yönelik sürekli mekanizmalar katkı sağlayacaktır.

21. Hâkimler, kendi resmî görevleri dışında faaliyetlere dâhil olabilirler. Gerçek veya algılanan çıkar çatışmalarından kaçınmak için katılımları, tarafsızlık ve bağımsızlıklarına uygun faaliyetlerle sınırlandırılmalıdır.

Bölüm III - İç bağımsızlık

22. Yargı bağımsızlığı ilkesi, her bir hâkimin yargısal karar verme görevlerini yerine getirirken bağımsız olmalarını ifade eder. Hâkimler, karar verirken bağımsız ve tarafsız olmalı ve yargının içindeki makamlar da dâhil olmak üzere, herhangi bir makamdan doğrudan veya dolaylı herhangi bir kısıtlama, uygunsuz etki, baskı, tehdit veya müdahale olmaksızın hareket edebilmelidir. Yargının hiyerarşik teşkilatlanması, bireysel bağımsızlığa zarar vermemelidir.

23. Yüksek mahkemeler, ön kararlarında veya yasalar uyarınca hukuk yolları konusunda karar verirken hariç olmak üzere, münferit davalarda nasıl karar verecekleri konusunda hâkimlere talimat vermemelidir.

24. Mahkeme içerisinde davalar, bağımsız ve tarafsız hâkim hakkının güvence altına alınması amacıyla önceden belirlenmiş nesnel kriterler uyarınca tahsis edilmelidir. Karar, davanın taraflarından birinin veya diğer türlü davanın sonucuyla ilgilenen herhangi başka birinin isteklerinden etkilenmemelidir.

25. Hâkimlerin, bağımsızlıklarını gözetmeyi, çıkarlarını korumayı ve hukukun üstünlüğünü desteklemeyi amaçlayan meslek örgütleri kurmaları ve bunlara katılmaları serbest olmalıdır.

Bölüm IV - Yargı konseyleri

26. Yargı konseyleri, yargının ve bireysel olarak hâkimlerin bağımsızlığını korumayı ve böylece yargı sisteminin etkin şekilde işleyişini desteklemeyi amaçlayan, kanunla veya anayasa kapsamında kurulmuş bağımsız organlardır.

27. Söz konusu konseylerin üyelerinin yarısından fazlası, yargının her kademesinden meslektaşları tarafından ve yargı içindeki çoğulculuğa riayet edilerek seçilen hâkimler olmalıdır.

28. Yargı konseyleri, önceden belirlenmiş usuller geliştirerek ve gerekçeli kararlar vererek hâkimlere ve topluma karşı en yüksek düzeyde şeffaflığı sergilemelidir.

29. Yargı konseyleri, görevlerini yerine getirirken bireysel olarak hâkimlerin bağımsızlığına müdahale etmemelidir.

Bölüm V - Bağımsızlık, etkinlik ve kaynaklar

30. Hâkimlerin ve yargı sistemlerinin etkinliği, herkesin hakkının korunması, Sözleşme'nin 6. maddesinin gereklerine uyulması, yasal kesinlik ve kamunun hukukun üstünlüğüne güvenmesinin sağlanması için gerekli bir koşuldur.

31. Etkinlik, konuların adil bir şekilde değerlendirilmesinin ardından makul bir süre içinde kaliteli kararların verilmesidir. Her bir hâkim, uygulanması kendi yetki alanlarında kalan kararların uygulamaya konması da dâhil olmak üzere, sorumlu oldukları davaların etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamakla yükümlüdür.

32. Yargı sisteminin örgütlenmesinden ve işleyişinden sorumlu makamlar, hâkimlere görevlerini yerine getirmelerini sağlayacak koşulları sağlamakla yükümlüdür ve hâkimlerin bağımsızlık ve tarafsızlıklarının korumak ve bunlara riayet etmekle birlikte etkinliği sağlamalıdır.

Kaynaklar

33. Her devlet, hâkimlerin etkin şekilde görev yapabilmeleri ve mahkemelerin Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtilen standartlara uygun olarak çalışabilmeleri için mahkemelere yeterli kaynak, tesis ve ekipmanı sağlamalıdır.

34. Söz konusu kararların mali etkileri olması hâlinde, hâkimlere, uygun usuli kararları alabilmelerini için talep ettikleri bilgiler sağlanmalıdır. Hâkimin belirli bir davada karar verme yetkisi, sadece kaynakların en etkin şekilde kullanılması şartıyla sınırlandırılmamalıdır.

35. Mahkemelere, yeterli sayıda hâkim ve uygun niteliklere sahip yardımcı personel tahsis edilmelidir.

36. Mahkemelerdeki aşırı iş yükünün önlenmesi ve azaltılması amacıyla, uygun niteliklere sahip diğer kişilere yargı dışı görevler vermek üzere yargı bağımsızlığına uygun tedbirler alınmalıdır.

37. Elektronik dava yönetimi sistemleri ve bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı, makamlar ve hâkimler tarafından teşvik edilmeli ve benzer şekilde, mahkemelerde yaygın şekilde kullanılmaları da desteklenmelidir.

38. Hâkimlerin güvenliğini sağlamak için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır. Bu tedbirler, tehdit ya da şiddet eylemleri mağduru olan ya da olabilecek mahkemelerin ve hâkimlerin korunmasını içerebilir.

Alternatif uyuşmazlık çözümü

39. Alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmaları teşvik edilmelidir.

Mahkemelerin yönetimi

40. Yargı sisteminin bütçesi hazırlanırken, varsa yargı konseylerine ya da mahkemelerin idaresinden sorumlu diğer bağımsız makamlara, mahkemelerin kendilerine ve/veya hâkimlerin meslek kuruluşlarına danışılabilir.

41. Hâkimler, mahkemelerin idaresine dâhil olmaları yönünde teşvik edilmelidir.

Değerlendirme

42. Adaletin tesisinin etkinliğine katkıda bulunmak ve kalitesinin sürekli iyileştirilmesini sağlamak amacıyla Üye Devletler, 58. paragraf uyarınca hâkimlerin yargı makamları tarafından değerlendirilmesine yönelik sistemler oluşturabilirler.

Uluslararası boyut

43. Yabancı veya uluslararası unsurları içeren davalarda hâkimlerin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelerini sağlanması ve uluslararası iş birliği ile hâkimler arasındaki ilişkilerin desteklenmesi amacıyla devletler, mahkemelere uygun araçları sağlamalıdır.

Bölüm VI - Hâkimin statüsü

Seçim ve kariyer

44. Hâkimlerin seçim ve kariyerlerini ilgilendiren kararlar, kanunla ya da yetkili makamlar tarafından -önceden belirlenmiş objektif kriterlere dayanmalıdır. Bu tür kararlar, insan onuruna saygı göstermekle birlikte hukuku uygulayarak davaları karara bağlamak için gereken nitelikler, beceriler ve kapasite göz önünde tutularak liyakate dayanmalıdır.

45. Hâkimler ya da adli görev üstlenecek adaylara karşı, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi ya da diğer fikirler, ulusal ya da toplumsal köken, ulusal bir azınlığa mensubiyet, mülkiyet, özür, doğum, cinsel yönelim ya da diğer durumlar gibi herhangi bir gerekçeye dayalı olarak ayrımcılık yapılmamalıdır. Hâkimler ya da adli görev üstlenecek adayların, ilgili ülkenin vatandaşı olması gerekliliği, ayrımcılık olarak değerlendirilmemelidir.

46. Hâkimlerin seçim ve kariyerlerine ilişkin karar alan makam, yürütme ve yargı erklerinden bağımsız olmalıdır. Bağımsızlığının güvence altına alınması amacıyla, makamın üyelerinin en az yarısı, meslektaşları tarafından seçilen hâkimlerden oluşmalıdır.

47. Ancak, anayasal veya diğer yasal hükümlerin, hâkimlerin seçimi ve kariyerine ilişkin kararların, devlet başkanı, hükümet veya yasama erki tarafından almasını öngördüğü durumlarda, önemli bir kısmı yargıdan gelen bağımsız ve yetkili bir makam (IV. Bölümde yer alan yargı konseyleri için geçerli kurallara hâle gelmeksizin) ilgili atama makamının uygulamada izlediği tavsiyelerde bulunma veya görüş bildirme yetkisine sahip olmalıdır.

48. 46 ve 47. paragraflarda atıfta bulunulan bağımsız makamlara üyelikte, mümkün olan en geniş temsil sağlanmalıdır. Usulleri şeffaf olmalıdır ve kararların gerekçeleri talep üzerine başvuru sahiplerine sunulmalıdır. Başarısız bir aday, karara veya en azından kararın verildiği usule itiraz hakkına sahip olmalıdır.

Görev süresi ve azledilemezlik

49. Görev süresi ve azledilemezliğin güvence altına alınması, hâkimlerin bağımsızlığının kilit unsurlarıdır. Bu doğrultuda hâkimler, varsa, zorunlu emeklilik yaşına kadar işlerinde kalmayı güvence altına almalıdırlar.

50. Hâkimlerin görev süresi yasalarla belirlenmelidir. Daimî bir atama, sadece yasayla belirlenen disiplin veya ceza hükümlerinin ciddi şekilde ihlal edilmesi ya da hâkimin, artık yargısal görevlerini yerine getiremeyeceği durumlarda sonlandırılmalıdır. Erken emeklilik ancak ilgili hâkimin talebi üzerine veya tıbbi gerekçelerle söz konusu olabilir.

51. Bir deneme süresi veya belirli bir süre için işe alım yapıldığında, söz konusu atamanın onaylanması ya da yenilenmesine ilişkin karar, yargı bağımsızlığına tam olarak riayet edilmesini sağlamak amacıyla sadece 44. paragrafa uygun şekilde alınmalıdır.

52. Disiplin yaptırımları veya yargı sistemi teşkilatının yeniden düzenlenmesi durumu dışında, hâkime yeni bir atama yapılmamalı veya hâkim, rızası olmadan başka bir yargı görevine verilmemelidir.

Ücretlendirme

53. Meslekten hâkimler için ücretlendirme sisteminin temel kuralları yasalarla belirlenmelidir.

54. Hâkimlerin ücretlendirilmesi, meslekleri ve sorumlulukları ile orantılı olmalı ve kararlarını etkilemeye yönelik tekliflere karşı koruma bakımından yeterli olmalıdır. Hastalık, analık veya babalık izni durumlarında makul bir ücretin devam etmesi ve ayrıca çalıştıkları zamanki ücret düzeyleriyle makul şekilde orantılı olması gereken emeklilik maaşının ödenmesine yönelik güvenceler bulunmalıdır. Özellikle hâkimlere yönelik ücrette bir azalmaya karşı bir önlem olarak özel yasal hükümler getirilmelidir.

55. Hâkimlerin bağımsızlığı bakımından zorluklara yol açabileceği için hâkimlerin esas ücretlerini performansa bağlı hâle getiren sistemlerden kaçınılmalıdır.

Eğitim

56. Hâkimlere, tamamı devlet tarafından finanse edilen teorik ve pratik başlangıç ve hizmet içi eğitimler verilmelidir. Eğitimler, yargı görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili ekonomik, sosyal ve kültürel konuları içermelidir. Söz konusu eğitimlerin yoğunluğu ve süresi, önceki mesleki deneyimler ışığında belirlenmelidir.

57. Bağımsız bir makam, eğitim özerkliğine tam anlamıyla uygun şekilde, başlangıç ve hizmet içi eğitim programlarının, yargı görevinin doğasında bulunan açıklık, yetkinlik ve tarafsızlık gerekliliklerini karşılamasını sağlamalıdır.

Değerlendirme

58. Yargı makamları tarafından, hâkimlerin değerlendirilmesine yönelik sistemler oluşturulması hâlinde, söz konusu sistemler nesnel kriterlere dayanmalıdır. Bunlar, yetkili yargı makamı tarafından yayımlanmalıdır. Usul, hâkimlerin kendi faaliyetleri ve bu faaliyetlerin değerlendirilmesi hakkındaki görüşlerini ifade etmelerine ve bağımsız bir makam veya mahkeme önünde değerlendirmelere itiraz etmelerine olanak sağlamalıdır.

Bölüm VII - Görev ve sorumluluklar

Görevler

59. Hâkimler, yargılamanın gerçekleştirilmesinde, onurlarına saygı göstererek herkesin hak ve özgürlüklerini eşit şekilde korumalıdır.

60. Hâkimler, tüm tarafların adil bir şekilde yargılanmasını sağlayarak ve gerektiğinde usule ilişkin konuları açıklayarak tüm davalarda bağımsız ve tarafsız davranmalıdır. Hâkimler, adli yargılamalar üzerinde uygunsuz herhangi bir dış etki olmaksızın hareket etmeli ve bu şekilde hareket ettikleri görülmelidir.

61. Hâkimler, kendilerine yönlendirilen davaları karara bağlamalıdır. Hâkimler, yasalarla tanımlanmış geçerli nedenlerin olması hâlinde davadan çekilmeli veya işlem yapmayı reddetmeli, aksi hâde devam etmelidirler.

62. Hâkimler, her bir davayı, gereken özeni göstererek ve makul bir süre içerisinde ele almalıdır.
63. Hâkimler, kararlarına ilişkin net gerekçeleri açık ve anlaşılır bir dille sunmalıdır.
64. Hâkimler, uygun davalarda, tarafları dostane bir çözüme ulaşmaya teşvik etmelidir.
65. Hâkimler, yeterliliklerini düzenli olarak güncellemeli ve geliştirmelidir.

Yükümlülük ve disiplin soruşturmaları

66. Hâkimlerin, davaları karara bağlamak için yasaları yorumlamaları, olguları değerlendirmeleri veya delilleri takdir etmeleri, kötü niyet ve ağır ihmal durumları dışında, hukuki sorumluluğa veya disiplin sorumluluğuna yol açmamalıdır.
67. Sadece devlet, tazminat ödemek zorunda kalması durumunda, dava yoluyla bir hâkimin hukuki sorumluluğunu belirleme yoluna gidebilir.
68. Hâkimlerin, davaları karara bağlamak için yasaları yorumlamaları, olguları değerlendirmeleri veya delilleri takdir etmeleri, kötü niyet hâli dışında, cezai sorumluluğa yol açmamalıdır.
69. Hâkimlerin, görevlerini etkili ve düzgün şekilde yerine getirmemeleri hâlinde disiplin soruşturması söz konusu olabilir. Bu tür işlemler, bağımsız bir makam ya da mahkeme tarafından adil yargılanmanın tüm güvenceleri ile yürütülmeli ve hâkime karara ve yaptırıma itiraz etme hakkı verilmelidir. Disiplin yaptırımları orantılı olmalıdır.
70. Hâkimler, kararları kanun yolu nedeniyle bozulduğunda veya değiştirildiğinde kişisel olarak sorumlu olmamalıdır.
71. Hâkimler, yargı görevlerini yerine getirmedikleri zaman, medeni hukuk, ceza hukuku ve idare hukuku kapsamında diğer vatandaşlarla aynı şekilde sorumludur.

Bölüm VIII - Hâkimler için etik

72. Hâkimler, faaliyetlerinde mesleki davranış etik ilkelerine göre hareket etmelidir. Bu ilkeler sadece disiplin tedbirlerinin uygulanabileceği görevleri içermez, aynı zamanda, hâkimlere nasıl davranmaları gerektiği konusunda rehberlik sağlar.
73. Bu ilkeler, kamunun hâkimlere ve yargıya güvenini artıracak yargı etiği kurallarında yer almalıdır. Hâkimler, söz konusu kuralların geliştirilmesinde öncü bir rol üstlenmelidir.
74. Hâkimler, yargı içerisindeki bir organdan etik ile ilgili tavsiyeler alabilmelidir.

